Autor Guste Santini
Nedjelja, 23 Siječanj 2022 09:54

Premijer Andrej Plenković objavio da se je prosječna plaća u Hrvatskoj od 2016. godine povećala za 1.691 kunu. „Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, prosječna plaća u Hrvatskoj za studeni 2021. iznosila je 7.333 kn, dok je na početku mandata Vlade, u listopadu 2016., iznosila 5.642 kn“ Â napisao je premijer pa je tome dodao: „Uz snažan gospodarski rast BDP-a, očuvana radna mjesta i brzo smanjenje javnog duga, prebrodili smo COVID krizu“. Ni manje ni više. To je rezultat koji naš premijer nije mogao prešutjeti.

Navedeno nominalno povećanje plaća iznosi gotovo 30% što predstavlja prosječno povećanje plaće od 5,4%. To je sasvim solidno povećanje plaća ima li se u vidu prisutna kriza izazvana koronavirusom. Nominalno povećanje, kao što sama riječ kaže, ne znači da se je blagostanje zaposlenih povećalo za 5,4%. Koliko se je povećalo blagostanje premijer nam nije kazao. Da bi dobili realno povećanje bogatstva moramo podijeliti nominalno povećanje plaće, ne sa stopom inflacije, već sa stopom povećanja cijena radničke košarice. Ni to nije dovoljno vlaja promatrati povećanje plaća po dohodovnim razredima (visini dohotka). Drugim riječima, pitanje svih pitanja je koliko su se povećale plaće najslabije plaćenim radnicima. Koliko radnika svojom plaćom nije u stanju pokriti svoje tekuće troškove. Isto vrijedi i za najveće plaće. Važno je shvatiti i razumjeti, kako kaže naš premijer, da je distribucija plaća zaposlenih naglašeno ljevostrana distribucija što znači da je najveći prosjek (kojeg premijer ističe) dok je medijan manji od prosjeka ali veći od moda. Prosjek je najvarijabilnija veličina pa je valja oprezno interpretirati. Ipak, bilo kako bilo, dobro je, kazao bi objektivni građanin, da su se plaće povećale.

Nisam siguran. Naime, dodana vrijednost se dijeli na faktorske dohotke od rada i kapitala. Ukoliko se poveća udio plaća u dodanoj vrijednosti koja je određena prodajnom cijenom (tu se javlja tragedija zamrzavanja cijena, ali to našem premijeru nije važno pitanje) tada se smanjuje udio koji pripada kapitalu. U tom slučaju smanjuje se reproduktivna sposobnost kapitala i to ne samo zato što je smanjen udio kapitala u primarnoj raspodjeli već se, u uvjetima globalnog gospodarstva, šalje jasni signal kako je potrebno razmotriti mogućnost seljenja postojeće gospodarske aktivnosti u neka za kapital povoljnija područja (bez dodatnih investicija nije moguće restrukturirati gospodarstvo što ima, sa voje stane, ozbiljne dugoročne implikacije). U Hrvatskoj se u vrijeme vlade premijera Andreja Plenkovića nije promijenila privredna struktura. I dalje dominiraju male i rizične tvrtke jer su osnovane kako bi se preživjelo umjesto da se, što je karakteristično za tržišni model privređivanja, novim tvrtkama pokreće nova poslovna kombinacija (start up tvrtke). Primjereno je uz povećanje realnih plaća kazati da li je i u kojoj mjeri je ono rezultat povećanja produktivnosti rada ili nekih drugih čimbenika. Ako je riječ o drugim čimbenicima tada je potrebno na njih ukazati i, što je posebno važno, procijeniti njihov utjecaj. Drugim riječima, iznenađen sam što navedeno nisu, i još mnogo toga, kazali premijeru njegovi savjetnici.

U više navrata sam kazao kako cijenu rada ne određuje hrvatsko tržište radne snage. Cijenu rada određuje europsko tržište. Iz navedenog slijedi kako je povećanje prosječne plaće rezultat vanjskih čimbenika a ne optimalne politike hrvatske vlade. Njemačka je javno objavila kako namjerava zaposliti iz inozemstva 400 tisuća radnika. Postavlja se pitanje koliko će sama najava Njemačke kako traži nivoe radnike povećati plaće? Umjesto da se zamislimo što nam je činiti kako ne bi došlo do novog egzodusa građana u Njemačku, mi se hvalimo kako su se plaće povećale. Moglo bi se jedinstveno europsko tržište radne snage pokazati kao pogubni čimbenik u svakom pogledu – od ubrzanja emigracije do obustave strateških za opstanak zemlje važnih poslovnih aktivnosti. Nije to gatanje što će nam se, eventualno, dogoditi u budućnosti, to se je događalo jučer, to se još više događa dana i to će u potpunosti odrediti naše sutra.

Najviše treba zabrinjavati uobičajeni refren našeg premijera. Rast BDP-a je manje siguran nego što to premijer tvrdi (nikako da se počnemo približavati europskom prosjeku), Smanjenje javnog duga je vjerojatno ne zato što smo shvatiti i razumjeli kako je prošlo vrijeme rastrošnosti. Upravo suprotno rastrošnost će se nastaviti jer obilata pomoć omogućuje nastavak nerazumne politike. Ne žele se odvojiti vlastita od dobivenih sredstava kako bi se moglo pričati jedno i raditi drugo. Tu je odgovornost oporbe koja očito ne razmatra analitički što vladajući dosita rede. Zadovoljavaju se doskočicama pa je politika postala priča bez smisla i sadržaja. A mi tonemo po svim kriterijima. Suviše jer rano govoriti da li smo ili nismo prebrodili COVID krizu. Mi je nismo prebrodili i pitanje kad ćemo. Ona je u svojem punom zamahu što je moguće identificirati putem kretanja inflacije. Tako naša politika umjesto zabrinutosti kaže nam kako nema mjesta brizi jer vlada Andreja Plenkovića brine o nama. To što je ugroženo gotovo 1,5 milijuna hrvatskih građana, a vremena su, malo je kazati, olovna nije važno. Važno je što nam premijer Andrej plenković kaže, a uvijek nam govori samo i jedino dobre stvari. On je zadužen za dobre vijesti. Za one loše zaduženi su neki drugi, ako se baš mora (tu se javlja zločesta oporba i ostatak zločestih novinara kojih je sve manje) o njima uopće govoriti. Â